

NA DVA západy

ZLATÁ BRÁNA OTEVŘENÁ

Svatý Petr byl určen jako strážce brány nebeské. Je proto i patronem (kromě jiných) kovářů, hodinářů a zámečníků.

Klíč v rukou svatého Petra provází lidstvo po tisíciletí. Jeho současná podoba spolu s nejmodernějšími zámky má přitom stejný úkol jako kdysi – ochránit soukromý ráj před nevítaným vpádem.

text Petr Tůma
foto archiv firmy, Shutterstock, Profimedia.cz

▲ KONEC LASKOMÍN

První visací zámky se objevily už půl tisíciletí před n. l. Velký rozmach zaznamenaly v Anglii, kde sloužily k uzamykání udíren a skladů masa.

▼ SEZAME, OTEVŘI SE!

Linus Smart Lock firmy Assa Abloy se do ČR dostane za pár měsíců. Kromě vzdáleného ovládání podporuje i propojení s hlasovými asistenty.

Patří-li do vašeho světa dům, byt, garáž, dílna nebo třeba chata, pak je jejich nechtěná návštěva cizím člověkem to poslední, co byste chtěli zažít. Pevné dveře se zámky je chrání od starověku a neztrácí význam ani dnes, kdy mizejí poslední místa, v nichž byli lidé zvyklí na vzájemnou důvěru a ohleduplnost. Zlodějům bohužel nahrává též anonymita typická hlavně pro bytové domy, kdy často ani nevíte, kdo s vámi bydlí pod jednou střechou.

NÁVŠTĚVA BEZ POZVÁNÍ

Nejčastěji se setkáte se zámky s cylindrickými vložkami a plochými klíči. Jejich odolnost proti překonání je určena zařazením do bezpečnostní třídy. Jde o mezinárodní klasifikaci s oporou též v českých státních normách zahrnující i další bezpečnostní prvky – dveře, závory, petlice atd.

Nejobyčejnější zabezpečení tvoří vložky bezpečnostní třídy 1, k nimž lze rychle a levně vyrobit další klíče. Říká se jim „stavební“ a skutečně se hodí hlavně k dočasnemu uzamčení prostoru, do nichž potřebuje mít přístup velký okruh lidí. Týká se vložky se montují i do dveří právě dokončených bytů, či domkových novostaveb. Developéri zmiňují ve svých prospektech především standardy obkladů, podlah a další informace, bezpečnost bohužel bývá u řady projektů hrubě podeceňována.

Alarmující je také fakt, kolik novopečených majitelů milionových nemovitostí používá celá léta původní vložku. Nejdříve jen o to, že kopie klíčů mohly při výstavbě padnout do nepovolaných rukou. Horší je skutečnost, že cizí robera dokáže takovou vložku pomocí moderních šperháků (a návodů na internetu) otevřít doslova za páár vteřin.

VZHŮRU DO VYŠÍ TŘÍDY

Policejní statistiky tvrdí, že pokud zloděj neotevře příslušné dveře do 5 minut, tak rádji odchází. Už proto je tak důležité odradit ho příslušným zabezpečením.

LESK JAKO BLESK

Zatímco dnes je většina zámků a klíčů ze slitin oceli, dříve se používala mosaz či bronz a zámky se leskly, jako by byly ze zlata.

◀ HRDĚ NA OČÍCH

Ve středověku byl klíč nejen nástrojem k ovládání zámků, ale také odznakem moci svého majitele.

UMĚLCEM NA MÍRU

Ještě na počátku minulého století převládala nad strojovou výrobou výroba výsacích zámků v Číně ruční práce.

◀ EVVA BEZ ADAMA

Systém AirKey za cenu cca 13 000 Kč umožňuje odemykat dveře pomocí mobilu a přidělovat klíče přes SMS zprávy.

Záchrannou je výměna vložky za bezpečnostní variantu alespoň 3. třídy, nejlépe s patentovanou ochranou klíče. Vložky nejvyšší, tedy ze 4. bezpečnostní třídy, jsou nejodolnější a zlodějům by se měly ubránit 10 deset minut i při použití hrubého násilí, vrtačky či podobných pomůcek. Duplikát klíče k těmto vložkám vám vyrobí jen po předložení bezpečnostní karty. Sami konstruktéři zvyšují složitost systémů integrováním magnetických prvků do klíče, bočním frézováním, ostrými profily a neliniární boční drázkou. Cenapodobné kvalitní vložky 4. třídy začínají u výrobce na 2 500 Kč, ovšem zámečnictví si ji upravují podle objemu prodeje a vlastních marží. Nicméně v porovnání se škodami způsobenými zloději jde o víc než rozumnou investici.

Kromě kvalitního zámku jsou nutností bezpečnostní dveře se zárubněmi, které nelze roztáhnout. Nezapomeňte ani na vhodné dveřní kování. Model, který zakrývá vložku a má jen úzkou štěrbinu na vložení klíče, umí bytaři znepříjemnit život už tím, že nebude vědět, s jakým typem zámku a profilem klíče má tu čest. Naopak vyčnívá-li vložka více než 3 mm nad kování, lze ji sevřít příslušným nástrojem a pomocí velké páky rozlomit.

OBRÁNCE S FIŠTRÓNEM

Digitální doba přinesla záplavu tzv. chytých zařízení, jejichž zástupce v podobě mobilu nosíme v kapsce všichni. Vývoj se nevyhnul ani zámkům kombinovaným s čipy podobnými těm v elektronických pasech. Příkladem snahy nahradit ozubený kousek kovu něčím sofistikovanějším je AirKey. S ním se smartphone mění v klíč, byť lze elektronickou hlavu ve dveřích otevřít i speciálním čipem. Šifrování přenosu dat probíhá ve stejném stupni zabezpečení, jaké má například elektronické bankov-

UNIKÁTNÍ SBÍRKA

Různé staré zámky v zámečnictví JAKOV A-Z Praha, u stanice Vysočanská metra B, v ulici Freyova.

nictví, a certifikace systému je potvrzena do roku 2030. Čip lze navíc kdykoli upgradovat. Přes aplikaci v mobilu můžete nastavit rovněž dočasný přístup vybraným jedincům a pochopitelně kontrolovat, kdy do objektu vešli – to vše na dálku.

Mohlo by se proto zdát, že chrastícímu svazku klíčů brzy odzvoní, ale i tento systém vychází především z mechanických principů, pro něž je elektronika jen nástavbou.

OSOBNÍ KLÍČE I RADY

Kromě mobilu, čipu a karty se jako oprávnění pro odemčení zámku nabízejí unikátní parametry lidského těla. Skenování oční duhovky se v domácích podmírkách jen tak neuplatní, sci-fi je rovněž analýza DNA. S otisky prstů se však už pracuje – existují komplety dveřního kování se čtečkou na papilární linie prstů. Jenže stačí, abyste měli mastnější ruce, a může vzniknout problém.

Zloději, zloději...

...nejen že ve dne v noci chodějí, ale provozují svou nekalou živnost od úsvitu věků. A od té doby se datuje i snaha domovy či sklady před nimi uzamknout. První zmínky o klíčích se proto objevují už 2 000 tisíce let před n. l. v Egyptě. Na zámky odkazuje i Bible nebo záznamy o opravě městských bran Jeruzaléma, ke které došlo takřka půl tisíciletí před Kristem. První dochovaný zámek však pochází z 8. století před n. l. z Persie. Na bráně vlašského paláce byl nalezen předchůdce pozdějších stavítkových zámků, kde klíč musí nadzvednout čepy zabraňující posunu závory. Jak bylo v oných dobách obvyklé, byl vyroben ze dřeva, takže jeho pevnost nebyla nejvyšší. Zámky s kovovými západkami přinesly až možností pokročilejšího zpracování kovů. Jejich konstrukce se lišila podle zámečníka nebo řemeslné školy a kromě odpovídající funkce bylo důležité i vnější zdobení. Na konci 18. století pak vdechl zámkům nový

život nástup průmyslové revoluce a přesné obrábění kovů.

Autoři se doslova předháněli, kdo zkonstruuje mechanismus lépe odolávající zlodějům – např. jen v USA bylo do začátku minulého století podáno přes 3 000 patentů z tohoto oboru. V Evropě měla nejvíce kupředu nakročeno Anglie. Tam působil i Joseph Bramah, který v roce 1784 založil nejstarší a dodnes existující zámečnickou firmu v Londýně. Je autorem zámku nesoucího jeho jméno – ten dokázal plných šedesát sedm roků odolávat pokusům zdolat ho bez klíče. Éru bouřlivého zkoumání cest vedoucích k zabezpečení završil roku 1844

americký konstruktér Linus Yale senior, když přišel se soustavou odpružených válečků, které musí klíč před otočením pomocí tzv. stavítek nadzdvihnout do správné polohy. Linus Yale junior k tomu později přidal plochý zubatý klíč, aby mohly být blokovací kolíky pokaždé jinak dlouhé. Ve spojení s otočným válcem tak vznikla cylindrická vložka, dnes nejčastěji používaný mechanismus pro zamýkání.

▲ V JEDNOTĚ

Za časů gotiky byl zámek ze vzácného železa jak bezpečnostní výbavou, tak uměleckým dílem a vizitkou tvůrce.

„Každý byt a každé dveře mají jiné řešení,“ říká Martin Koudelka ze společnosti EVVA. A hned dodává, že Češi jsou národem kutilů, takže vyměnit vložku dokáže kdekdo. Ovšem který zámek koupit a jak ho zkombinovat s dalšími bezpečnostními prvky, to by měl říct profesionál. Koudelka radí zajít do kamenného zámečnictví, kde mají široký výběr zboží a zabezpečení se věnují léta.

Recenze k vložkám různých společností si můžete nastudovat na internetu sami, ale podrobně byste si měli „načíst“ i pojistnou smlouvu. Jde především o to, jaké zabezpečení vyžaduje ve vztahu k vyplácení škod. Vždyť jen loni bylo vykradeno na 6 500 bytů a 2 500 domů a jistě i vy znáte někoho, komu se něco podobně nemilého přihodilo. ●

petr.tuma@mfdnes.cz

Víte, kdo jsou lockpickeri?

Jde o komunitu lidí, kteří mají nedestruktivní otevírání zámků jako koničkek. Navzájem si předávají vědomosti a stejně úzce spolupracují s výrobci zámků, když pro ně moduly testují, hledají jejich slabiny i chyby v designu. Současně komunikují s veřejností a upozorňují na nedostatky v zabezpečení. Pořádají i mistrovství v lockpickingu či přístupné soutěže. Na té poslední nebyla překonána vložka Interactive společnosti Mul-T-Lock, vložka Stealth firmy Urban Alps a vložky EVVA.

Ve visacích zámcích nebyl pokořen zámek Tokoz.

Na jejich otevření mají soutěžící limit pět minut.

Více na lockpicking.team